

Statistisk analys

Stig Forneng
Avdelningen för statistik och analys

08-563 087 75
stig.forneng@hsv.se
www.hsv.se

2008-02-26 2008/3

Färre examina vid universitet och högskolor

Antalet avlagda examina minskade under läsåret 2006/07 för första gången sedan mitten av nittioalet. Nedgången är dock liten, cirka 2 procent, och det är en minskning från en hög nivå. Hela antalet avlagda examina är 58 000.

Minskningen av antalet avlagda examina ligger i linje med den nedgång i antal studenter som har registrerats under de senaste läsåren. Det lägre examenstalet är således inte ett tecken på att de som studerar har blivit mindre benägna att avlägga examen eller att studieresultaten har försämrats, men inte desto mindre värda att uppmärksamma efter tio år med ständigt ökande antal examina.

Under de dryga tio åren från läsåret 1995/96 till 2006/07 har antalet avlagda examina ökat med 80 procent och även om en del av ökningen förklaras av att det har blivit vanligare att avlägga mer än en examen, så handlar det om en stor ökning i antalet individer med akademisk utbildning som kommer ut på arbetsmarknaden.

Tillskottet av individer med akademisk examen till hela befolkningen (det vill säga antalet som avlade sin första examen från universitet och högskolor) var 42 700 läsåret 2006/07. Motsvarande tal för läsåret 1995/96 var 26 300, det vill säga antalet har ökat med drygt 60 procent på tio år.

Det höga antalet examinerade betyder att det numera är en stor andel i en årsklass som avlägger en akademisk examen. Drygt 40 000 nya examinerade under ett år betyder ett genomsnitt på nästan fyrtio procent i en årsklass. En del har dock hunnit relativt långt upp i åldrarna innan de avlägger sin examen. Vid 30 års ålder har en dryg fjärdedel av årsklassen avlagt en akademisk examen, vid 35 års ålder har andelen stigit till en tredjedel och sedan fortsätter andelen att öka med ytterligare cirka fem procentenheter upp till femtioårsåldern.

Minus på ingenjörsutbildningarna

Ingenjörsutbildningarna, både civilingenjörsutbildningen och högskoleingenjörsutbildningen, tillhör de utbildningar som har ett minskat antal examina läsåret 2006/07. I båda fallen är minskningen 12 procent jämfört med föregående år. Sett över en längre period har dock båda grupperna ökat. Antalet civilingenjörsexamina har ökat under en lång följd av år. Antalet avlagda examina var ungefär 2 500 runt 1990 för att öka till 3 500 tio år senare och nu är antalet drygt 4 000. Det är först under det senaste året som det märks en nedgång i examinationen.

Examensgrupp						Förändring
	1989/90	1994/95	1999/2000	2005/06	2006/07	05/06- 06/07 %
Högskoleexamen		384	670	1 240	1 295	4
Kandidatexamen		3 706	8 544	13 852	13 675	-1
Magisterexamen		2 080	6 829	12 844	12 255	-5
Arkitektexamen	83	129	190	141	176	25
Civilingenjörsexamen	2 545	3 318	3 796	4 677	4 139	-12
Högskoleingenjörsexamen	725	1 855	2 321	2 349	2 057	-12
Juris kandidatexamen	678	902	1 070	1 052	1 145	9
Konstnärlig högskoleexamen	261	305	276	298	189	-37
Lärarexamen	6 173	8 032	6 431	8 652	8 881	3
Läkarexamen	714	776	838	848	917	8
Psykologexamen	262	174	283	369	417	13
Psykioterapeutexamen	14	28	42	220	218	-1
Arbetssterapeutexamen	368	354	442	440	397	-10
Sjukgymnastexamen	484	461	474	516	492	-5
Biomedicinsk analytikerexamen	365	231	80	198	291	47
Sjuksköterskeexamen (inkl. röntgen)	3 614	2 398	3 012	4 702	4 313	-8
Social omsorgsexamen	561	580	443	309	291	-6
Socionomexamen	786	794	841	1 689	1 780	5
Specialistsjuksköterskeex. (inkl. barnmorskor)				1 660	1 992	20
Specialpedagogexamen	133	365	569	668	650	-3
Tandläkarexamen/motsv	158	149	152	212	111	-48
Yrkeshögskoleexamen				118	220	86
Yrkesteknisk högskoleexamen	499	463	345	57	41	-28
Äldre examina	9 128	5 213	319	9	14	56
Övriga	2 571	1 574	2 004	2 190	2 023	-8
Totalt	30 112	34 271	40 109	59 130	57 979	-2
Därav för första gången examinerade	25 475	28 770	32 387	43 806	42 688	-3

Anmärkning 1: Magisterexamen infördes i samband med högskolereformen 1993. Kandidatexamen förekom bara i begränsad utsträckning före 1993. Specialistsjuksköterskeexamen är en ny examen som avläggs efter påbyggnad av sjuksköterskeexamen. Även specialpedagogutbildning är en påbyggnad. I detta fall efter lärarutbildning. Yrkeshögskoleexamen har tillkommit under de senaste åren.

Anmärkning 2: Uppgifterna avser hittills inrapporterade examina. Talet för det senaste läsåret brukar justeras upp något i efterhand. För läsåret 2005/06 var efterrapporteringen 0,4 procent. Det betyder att förändringen mellan läsåret 2005/06 och läsåret 2006/07 är något underskattad.

Utvecklingen har varit likartad på högskoleingenjörsutbildningen, men i det fallet började nedgången redan för några år sedan. Under det senaste året var antalet högskoleingenjörsexamina drygt 2 000 och det är tusen färre än för tre år sedan. Totalantalet examinerade från högskoleingenjörsutbildningen är dock egentligen högre

eftersom många istället tar ut en kandidat- eller magisterexamen och det antalet har ökat under senare år, framför allt gäller det antalet magisterexamina. Totalantalet examinerade från utbildningen är därför ungefär dubbelt så stort som antalet med högskoleingenjörsexamen, men detta ändrar inte på den fallande tendensen när det gäller utflödet från utbildningen.

När det gäller de större examensgrupperna i övrigt är förändringarna relativt små. Bland de mindre grupperna minskar antalet konstnärliga examina mellan de båda senaste åren, vilket beror på att antalet som börjar på dessa utbildningar varierar mellan åren. Tandläkarna är en annan examensgrupp med betydligt färre examina än året före, men det är inte någon reell förändring utan det beror på ett antal senarelagda examina.

Ökad andel kvinnor bland läkare, jurister och teologer

Två tredjedelar (66 procent) av alla examina tas ut av kvinnor. Den andelen är litet högre än andelen kvinnor bland alla studenter, vilket bland annat beror på att examensfrekvenserna är något högre bland kvinnor än bland män. Det gäller oberoende av utbildning, men i detta avseende är könsskillnaderna små.

Av de 25 största utbildningarna är det numera högskoleingenjör- och civilingenjör-utbildningarna som har ett klart flertal män – cirka sjuttio procent – bland dem som avlade examen läsåret 2006/07. I övrigt har alla ett flertal kvinnor och för de flesta betyder det minst 70 procent kvinnor och i många fall både 80 och 90 procent.

Yrkesexamina med fler än 100 examina	Andel kvinnor, %		Antal examinerade 2006/07
	1994/95	2006/07	
Receptarie	97	94	282
Arbetsterapeut	95	93	397
Tandhygienist	92	93	160
Social omsorg	90	92	291
Socionomexamen	82	89	1 780
Studie- och yrkesvägledare	76	89	189
Biomedicinsk analytiker	78	88	291
Sjuksköterska	85	86	4 313
Lärare	80	80	8 881
Apotekare	66	80	182
Sjukgymnast	74	77	492
Psykoterapeut	79	76	218
Tandläkare	56	73	111
Psykolog	75	72	417
Juris kandidat	51	64	1 145
Läkare	48	61	917
Arkitekt	48	59	176
Teologie kandidat	49	58	149
Konstnär	52	52	189
Civilingenjör	20	28	4 139
Högskoleingenjör	18	27	2 057

I flera fall går utvecklingen åt fel håll i den bemärkelsen att från en relativt jämn könsfördelning under en period har fördelningen tippat över till kvinnodominans. Det gäller till exempel arkitekter, läkare, jurister, tandläkare och teologer. På ingenjörsutbildningarna (både civilingenjörsutbildningen och högskoleingenjörsutbildningen) som hade en positiv utveckling under nittioalet har utvecklingen vänt efter sekelskiftet och andelen kvinnor bland nybörjarna har åter minskat, och den utvecklingen börjar nu synas även i antalet avlagda examina.

Det finns således ingen tendens till att könsskillnaderna i utbildningsvalen är på väg att minska, snarare tvärtom. Däremot blir alltså kvinnoövertalet i högskolan – cirka 60 procent kvinnor och 40 procent män – tydlig i utflödet från allt fler utbildningar. Utöver ingenjörstudier är det numera bara några små utbildningar som jägmästarutbildning och skogsmästarutbildning, lantmästarutbildning, sjöingenjör- och sjökaptensutbildning som har ett flertal män.

Stora skillnader mellan lärosäten

Eftersom utbildningsinnehållet är så avgörande för könsfördelningen inom examensgrupperna blir det naturligtvis stora skillnader mellan lärosätena beroende på vilken utbildningsprofil de har.

I tabellen som följer nedan kan man se att de lärosäten som är specialiserade på vårdutbildningar har den högsta andelen kvinnor bland examinerade, tillsammans med Lärarhögskolan i Stockholm som är specialiserad på lärarutbildning, vilken har en stor majoritet av kvinnor. Bland högskolor med den högsta andelen kvinnor bland de examinerade finns också Danshögskolan.

Högst andel män bland examinerade har Kungl. Tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola i Göteborg som utbildar högskoleingenjörer och civilingenjörer. Relativt hög andel män bland de examinerade har också flera av de konstnärliga högskolorna i Stockholm.

I mitten av rangordningen efter andel kvinnor respektive män bland de examinerade finns lärosäten som både har kvinnodominerade utbildningar och mansdominerade utbildningar, till exempel lärarutbildning och vårdutbildningar med en hög andel kvinnor samt teknisk utbildning med en hög andel män.

Variationen mellan lärosätena när det gäller andelen män respektive kvinnor på de olika utbildningarna är liten. Ser man till större examensgrupper som innehåller olika utbildningsinriktningar finns skillnader, men jämför man sedan inriktning för inriktning är skillnaderna små. Men det finns undantag.

Ekonomutbildningen vid Handelshögskolan är ett sådant. Andelen kvinnor på ekonomutbildningen vid Handelshögskolan är betydligt lägre än vad som gäller vid ekonomutbildningen i riket generellt.

	Andel män, %	Andel kvinnor, %	Summa, %	Antal
Sophiahemmet Högskola	9	91	100	247
Ersta Sköndal högskola	11	89	100	304
Röda Korsets Högskola	13	87	100	243
Lärarhögskolan i Stockholm	17	83	100	1 921
Karolinska institutet	17	83	100	2 734
Högskolan Kristianstad	23	77	100	953
Högskolan Väst	23	77	100	1 058
Malmö högskola	25	75	100	2 035
Örebro universitet	25	75	100	1 575
Konstfack	25	75	100	106
Mittuniversitetet	26	74	100	1 591
Göteborgs universitet	26	74	100	4 733
Södertörns högskola	27	73	100	619
Högskolan i Borås	28	72	100	1 542
Högskolan i Jönköping	29	71	100	1 920
Karlstads universitet	31	69	100	1 505
Högskolan i Skövde	31	69	100	1 240
Umeå universitet	31	69	100	3 927
Mälardalens högskola	32	68	100	1 574
Högskolan i Gävle	32	68	100	1 004
Sveriges lantbruksuniversitet	34	66	100	547
Högskolan Dalarna	34	66	100	1 001
Uppsala universitet	36	64	100	4 088
Växjö universitet	36	64	100	1 584
Stockholms universitet	36	64	100	3 458
Högskolan i Halmstad	36	64	100	918
Beckmans Designhögskola	37	63	100	38
Danshögskolan	38	63	100	8
Högskolan i Kalmar	38	62	100	1 013
Linköpings universitet	41	59	100	3 269
Luleå tekniska universitet	41	59	100	1 545
Lunds universitet	43	57	100	4 738
Gymnastik- och idrottshögskolan	44	56	100	203
Högskolan på Gotland	48	52	100	98
Operahögskolan i Stockholm	50	50	100	10
Teaterhögskolan i Stockholm	50	50	100	10
Dramatiska institutet	52	48	100	33
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	52	48	100	42
Blekinge tekniska högskola	55	45	100	560
Handelshögskolan i Stockholm	61	39	100	309
Kungl. Konsthögskolan	63	38	100	16
Kungl. Tekniska högskolan	71	29	100	2 061
Chalmers tekniska högskola	73	27	100	1 392
Totalt	34	66	100	57 979